Phỏng vấn bạn Tràm Cà Mau

Người phỏng vấn: Nguyễn văn Luân

Luân: *Anh bắt đầu viết văn từ năm nào?*

Tràm: Viết văn từ năm nào? Tôi nghĩ rằng, tôi chưa viết văn bao giờ. Có thể bạn đọc thương rồi gán cho tôi 'cái tội' viết văn, và có người phóng đại lên, kêu tôi là "nhà văn" làm tôi xấu hổ, ngượng ngùng. Bởi khi viết, tôi không có ý định làm văn chương. Nếu phải 'viết văn', thì có lẽ tôi viết cách khác, như thời làm luận văn ở trường, dùng đủ nghệ thuật để làm ra văn chương, mà có lẽ sẽ không hay, và ít độc giả ưa thích. Tôi viết mà chơi, như một thú tiêu khiển nhẹ nhàng, ít tốn công, không tốn của. Nhiều người viết để giải tỏa ấm ức, giải tỏa suy tư nhức nhối, còn tôi thì chẳng có ấm ức chi cả, chẳng có suy tư gì sâu sắc. Tôi chỉ viết cho mình, và cũng để chia xẻ cho bạn bè, bà con những mẩu chuyện vui buồn, một vài vấn đề nhỏ nhặt. Tôi rất sợ trở thành nhà văn chuyên nghiệp, vì thời chín, mười tuổi, tôi đọc trên "Bán Nguyệt San Thứ Bảy", không nhớ của ai chủ trương, có kể chuyện một nhà văn chết trong nghèo đói, trước khi chết ông trăn trối với vợ rằng: "Kiếp sau đừng lấy chồng văn sĩ, nghèo đói lắm em ơi". Trối xong thì tắt thở. Tôi sợ nghèo đói, chỉ mong có vừa đủ là mừng. Vả lại, văn chương và thơ phú như là cái "nghiệp", ai vướng vào rồi thì sẽ khổ. Tôi không tội chi mà mang "nghiệp" vào thân. Nhưng sau năm 1975, chẳng ai dám viết lách chi cả, mà cả nước đều nghèo đói hơn cả những nhà văn chính cống thời Tây cai trị. Có người thích viết để lấy tiếng chơi. Phần tôi, thì nghĩ rằng, đừng là nhà văn, nhà thơ chi cả, sẽ nhận được nhiều tình thương của bạn bè và bà con hơn.

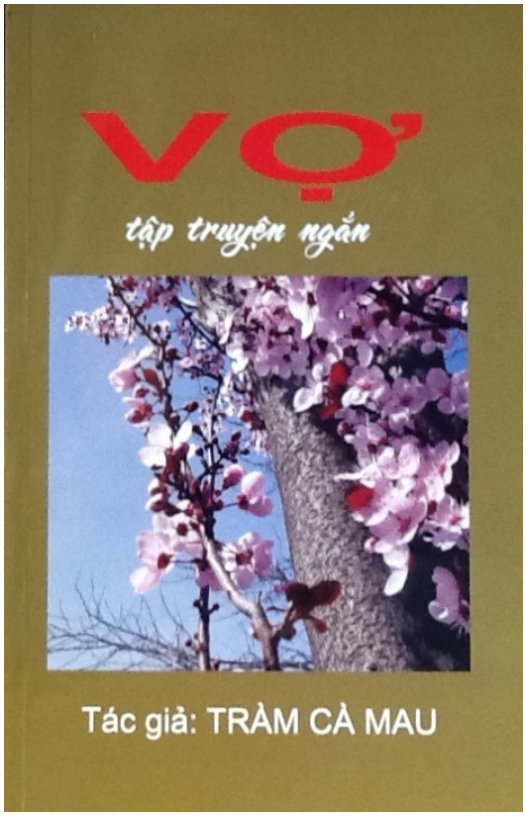

Luân: *Anh chịu ảnh hưởng ai nhất, học ở đâu?*

Tràm: Tôi chẳng có 'được' hay 'chịu' ảnh hưởng của ai cả. Bởi viết mà chơi, như đánh võ tự do, múa may loạn xạ, khi bứt tóc, khi day áo, khi cào cấu. Nhiều người khác lúc viết, gắng viết như văn hào nầy, văn hào kia, và tư tưởng ảnh hưởng bởi ông triết gia râu ria nào đó, có lẽ cái đó cũng là một định hướng tốt cho họ. Họ có một khuôn mẫu để theo, thì may ra viết được bài bản và chính thống hơn. Nhưng lại mệt quá. Tôi làm biếng, không muốn gò bó, ép mình trong một khuôn phép, tư tưởng nào, vì mình viết mà chơi, tội chi mệt. Tôi cũng chẳng học hành chi cả về nghệ thuật viết, ngoài những bài học rất lý thuyết từ thời các thầy ở trung học dạy. Nhưng có lẽ nhờ đọc đủ các thứ sách truyện tào lao nhiều, từ hồi còn nhỏ, các loại sách Việt, sách dịch truyện Tàu, truyện

Tây. Thời đó, không có đồ chơi điện tử như bây giờ, nên đọc sách cũng là một thú vui duy nhất vào mùa đông mưa dầm, không đi hụp lặn tắm sông, chẳng đánh bi đánh đáo được. Dù không học ở đâu cả, nhưng viết hoài thì quen tay, diễn tả dễ dàng hơn, cũng như cuốc đất, hoạn heo thiến gà, cứ quen tay thì làm được. Tôi nghĩ, ai cũng có thể viết được như tôi, hoặc viết hơn tôi, nếu họ viết đều, và viết quen tay.

Luân: *Anh viết khi nào?*

Tràm: Trước đây, tôi viết được nhiều nhất trong lúc ngồi ngáp vặt, chờ bà xã đi 'shopping'. Cứ hí hoáy viết, thì thời gian chờ đợi xem như không có. Tôi thấy những ông chồng khác cũng chờ vợ, ngồi ngáp, thở dài, ngủ gục uể oải, cái mặt thòng ra, chờ vợ lâu quá, đến khi gặp nhau thì gầm gừ, cằn nhằn gắt gỏng. Có một ông ném chùm chìa khoá xe ra sàn nhà, và hầm hầm bỏ đi một mạch, bà vợ phải líu ríu chạy theo dỗ dành. Khi mình tủm tỉm cười ngồi viết, thì chấp vợ đi đến khuya, cũng chẳng có can gì. Ít khi tôi dành thì giờ ở nhà để viết, vì còn có nhiều thứ hấp dẫn hơn, như xem đấu bóng rổ, bóng chồm hổm, đấu võ, phim truyện, ca nhạc… Cụ Nguyễn Hiến Lê là một nhà văn có tiếng, cũng là một ái hữu Công Chánh mình, có khuyên rằng, phải ép mình ngồi vào bàn viết đều đều mỗi ngày, dù không có hứng, cứ viết loạn xạ, rồi hứng nó sẽ đến. Tôi có một ông bạn ở San Jose, muốn thành nhà văn, áp dụng theo lối nầy, mỗi sáng dậy lúc 4 giờ, ngồi vào bàn gắng rặn mà viết cho đến 7 giờ, rồi đi làm. Ông cho xuất bản hơn một chục tập truyện, từ tuyện dài đến truyện ngắn. Nhưng ai đọc truyện ông, cũng lướt qua vài trang là bỏ xuống, chán quá. Tôi thì chỉ viết những điều đã có sẵn trong đầu, mà chưa có dịp để viết ra. Bởi vậy, nên không có thì giờ để đẽo gọt câu viết cho bay bướm, mỹ miều. Từ ngày về hưu, tôi viết ít hơn, vì có quá nhiều thì giờ, và nhiều thứ để giải trí, như internet, du lịch, hội họp bạn bè. Thời gian viết khoái nhất là những đêm khuya khi khó ngủ, ngồi vào computer, gõ lóc cóc năm bảy câu thơ, lòng thấy lâng lâng bay bổng, có lẽ mấy anh phi xì ke, thì cũng khoái như vậy mà thôi.

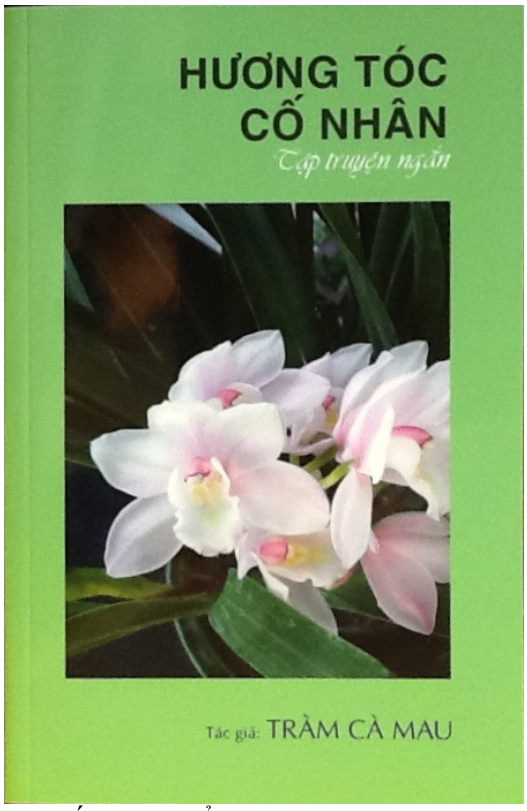

Luân: *Khi viết, thường gặp khó khăn gì?*

Tràm: Cái khó nhất là làm sao cho hoàn tất luôn câu chuyện, đừng bỏ dở nửa chừng. Cái tật này nhiều người đã bị. Mới viết thì nhiều hứng khởi, càng viết càng cạn hứng, rồi bỏ dở, không muốn viết nữa. Nếu rán viết thêm cho hết bài, rồi chấm dứt, biết đâu đó cũng là một câu chuyện khá.

Luân: *Thông thường bao lâu anh viết xong một bài?*

Tràm: Không chừng, nhưng chậm lắm thì cũng một tuần. Nếu đủ thời giờ và thuận tiện, thì có nhiều truyện viết xong trong ngày. Ít khi tôi bỏ dở dang. Gắng cho xong một truyện rồi mới bắt qua viết truyện khác. Nhờ thế mới có được một cái gì, còn không thì cứ viết nửa truyện, hai phần ba truyện, bỏ đó, thì chẳng có cái nào viết xong cả.

Luân: *Có nhiều bài viết tìm tài liệu, dữ kiện cũng tốn công lắm. Thí dụ như trong bài "Biết đâu là khởi điểm cuộc rong chơi", anh phải biết chi phí đám ma v.v, việc tìm dữ kiện có lâu không?*

Tràm: Như đã nói trên, tôi viết theo lối làm biếng, tơ lơ mơ, thiếu cái trang trọng của những người cầm bút chân chính. Vấn đề nào cần tra cứu, thu thập tài liệu mệt, thì tôi tránh, không viết đến, cho khỏe cái thân. Viết cái gì đã có sẵn trong đầu thì dễ hơn. Cái truyện mà anh nêu trên, tôi cảm hứng khi đọc một bài báo nhan đề là "Đừng chết trước khi đọc bài nầy" (Don't die before you read this), viết về chuyện tang quyến bị làm tiền khi tang gia bối rối. Tôi nghĩ mọi người cũng cần viết lời dặn dò (di chúc) con cháu về việc tang ma của chính họ, và nên chuẩn bị trước, cho con cháu khỏi bối rối, và tốn kém vô ích. Nên tôi viết chuyện đó. Tài liệu, thì tôi gọi nhà quàn họ gởi điện thư cho tôi những chi tiết cần thiết. Vì bài viết đó, mà sau nầy, có nhiều người chưa quen biết gởi điện thư đến cám ơn, vì họ đã tiết kiệm được một số tiền lớn trong khi tống táng người thân.

Luân: *Chuyện anh viết là sáng tác hay dựa vào chuyện thật ngoài đời?*

Tràm: Tôi không có tài sáng tác. Nhiều nhà văn nói rằng, sáng tác mới có giá trị văn chương. Hầu hết các chuyện tôi viết đều dựa trên sự thật, mắt thấy, tai nghe, hoặc kinh nghiệm sống. Tám chín chục phần trăm là chuyện xẩy ra trong đời thường. Nhưng chỉ viết chuyện nào đặc biệt mà thôi. Còn những chuyện bình thường đều đều như sáng thức dậy đánh răng, súc miệng, điểm tâm, hôn vợ, đi làm, vân vân… thì tôi không có đủ khả năng để viết thành chuyện có thể lôi cuốn người đọc mà không bỏ dở nửa chừng. Cũng có một số ít bạn bè phê bình tôi viết truyện có vẻ 'cường điệu', không thực. Cũng có một số khác, nói những chuyện đó, tôi chưa viết đúng mức độ của nó, trường hợp của họ còn kinh khủng hơn nữa. Có lẽ phía nào cũng đều đúng, tùy theo suy nghĩ và kinh nghiệm họ đã trải qua. (Cộng Sản gọi là kinh qua). Khi nghe những lời phê bình, tôi chỉ cười và lãnh ý. Tôi nghĩ, bạn bè phê bình là vì muốn tôi viết hay hơn, thay đổi cách viết mà họ nghĩ là tốt hơn. Như câu chuyện "Vợ Hiền" và "Ngục Tù Êm Ái", ít nhất cũng có bốn bà nói là tôi viết giống hệt chuyện của họ, và có hai anh nói là vợ các anh còn 'ngon lành' hơn các bà mà tôi viết trong tuyện đó. Trong lúc đó, vài anh bạn cũ rất thân thiết, thì nói tôi viết xạo, vì đời làm chi có những người đàn bà chăm sóc và thương yêu chồng như vậy được. Tôi viết mà chơi, cho nên nghe được lời phê bình nào, cũng quý cả, tôi nghe và im lặng. Tóm lại, vì trời không phú cho cái tài năng sáng tác, nên tôi chỉ viết những chuyện nghe, thấy mà thôi. Còn những chuyện giả tưởng như "Mặc Áo Diêm Vương", "Xứ Khỉ Khọn" vân vân, thì cũng chỉ muốn mượn truyện để nói lên cái sự thực lố lăng của đám cộng sản quốc tế.

Luân: *Anh cũng có ngần đó giờ để sống, sao anh tìm có nhiều dữ kiện để viết vậy?*

Tràm: Như đã nói trên, tôi chỉ thích viết những chuyện nào tôi biết và có sẵn ý trong đầu. Nhiều khi nghe bạn bè kể, thấy câu chuyện hay hay, về viết lại, quên bớt, thiếu sót, nhưng cũng gạn lọc được những điều cần viết mà thôi. Cũng có nhiều truyện, tôi muốn viết, mà trong nhiều năm, chưa thuận tiện để khởi đầu, cứ thế, rồi nhiều ý tưởng mọc thêm, chồng chất lên,

nhiều chi tiết quên bớt. Thường thường, vì viết theo lối kể chuyện, nên tôi không cần phải nghiên cứu, không cần tìm tài liệu dữ kiện. Cái gì không biết, thì tránh, đừng 'phịa' ra viết bậy mà thiên hạ cười. Viết theo lối "có bao nhiêu thì xài bấy nhiêu", không cầu toàn. Thời còn trẻ dại, khù khờ, cứ cầu toàn cho nên mệt và khổ, chẳng được gì. Có ít, viết ít, có nhiều viết nhiều. Ít quá thì đừng viết. Nhiều quá thì bỏ bớt cho đỡ rườm rà.

Luân: *Nhận được nhiều email trong đó có chứa bài viết của anh, được chuyển đi chuyển lại nhiều lần nhất, phải kể đến bài "Triết lý củ khoai" hay bài "Biết đâu là khởi điểm cuộc rong chơi". Có nhiều bài người ta xóa tên tác giả, nhưng Thúc Minh và tôi cũng đoán ra, vì cách viết nhẹ nhàng đặc biệt của Tràm Cà Mau. Theo anh bài nào độc giả thích nhất?*

Tràm: Đa số các bài được chuyển đi trên internet, là do bạn đọc chuyển đi, chứ không phải do tôi. Tôi có chuyển chừng 5 bài thôi. Từ nay, thỉnh thoảng tôi sẽ chuyển đi trên 'net' nếu có bạn đọc yêu cầu. Bạn đọc đã rút bài xuống từ các mạng lưới cuả các tổ chức thân hữu, như những hội đồng hương tỉnh, hội cựu sinh viên học sinh, hội cựu chiến binh, không quân, hải quân vân vân. Có lẽ họ đọc xong, thấy muốn chia xẻ cùng bạn bè khác, nên chuyển. Thì ai muốn chuyển, muốn phổ biến, cũng tốt, tôi không hề phản đối. Có nhiều bạn thấy bài của tôi viết đăng trên báo nầy, báo kia, hỏi tôi báo có xin phép hay thông báo cho tôi biết không. Hoàn toàn không. Nhưng tôi đâu có giữ bản quyền làm chi, họ đăng cho độc giả đọc thì cũng không hại gì cho tôi cả. Có nhiều bài do tôi viết, người chuyển bài bôi tên tác giả, hoặc ghi tên tác giả khác, còn sửa lại tựa đề, và có khi cắt bỏ nhiều đoạn cho hợp với ý họ. Nhiều lần, các bạn tôi biết, và có yêu cầu mấy mạng lưới ghi lại tên tác giả cho đúng. Tôi chưa hề phản đối hay phàn nàn chuyện bôi tên tác giả, hoặc sửa tựa đề. Có những tựa đề sửa lại lãng nhách, không ý nghiã gì cả. Tuy không đồng ý, nhưng thôi, ngoại trừ bàn chải đánh răng và vợ, thì "muôn sự của chung" như cụ Nguyễn Công Trứ viết. Những bài viết bôi tên tác giả, thì bạn tôi đoán do người đang ở bên Việt Nam chuyển đi, chứ ở ngoại quốc, ai cũng biết phép lịch sự, không làm vậy đâu. Anh hỏi tôi bài nào độc giả thích nhất, thì tôi khó trả lời, nhưng như anh thấy, những bài viết về tuổi già, về sống hạnh phúc, thì được các báo đăng lại nhiều lần, và "dân mạng" chuyển đi chuyển lại thường hơn.

Luân: *Kinh nghiệm của anh khi phát hành sách, tại sao anh chọn tự phát hành?*

Tràm: Chuyện in ấn và phát hành sách của tôi đều do bạn bè thương mà khởi xướng làm giúp buổi ban đầu. Sau đó, có đà, thấy cũng vui vui, tôi cho tái bản và in thêm vài cuốn khác. Tôi nhận ra rằng, bán sách qua internet mau hơn và dễ dàng hơn là nhờ các tiệm sách. Mỗi lần tự phát hành, thì trong vòng ba hay bốn tuần là tôi lấy lại được vốn in sách. Nhờ tiệm bán, thì e hàng năm cũng chưa lấy lại được vốn. Tiệm sách phải gánh chịu chi phí điều hành cao, có tiệm đòi chia 50/50 hoặc 50/60 mới sống được. (tiệm sách lấy 60%, tác giả 40%, mà sách do tác giả in). Cũng tội cho các nhà sách, có lẽ họ cũng cố gắng lắm, mới

duy trì được cái tiệm của họ. Mỗi lần nghe một nhà sách nào đó đóng cửa, thì tôi thấy buồn, vì như thế, thì sách Việt hải ngoại tàn lụn dần. Dân đọc sách theo nhau về trời hết, mà đám con cháu sau nầy, tiếng nói còn chưa thông suốt, thì đọc làm sao mà hiểu được? Nhưng tôi nghĩ, những người viết đừng bi quan, nếu con cháu tại hải ngoại không đọc được tiếng Việt, thì mai đây, đám con cháu bên nhà cũng sẽ tìm đọc. Lại nữa, nếu gởi cho nhà sách bán, thì sách mình chìm trong trăm ngàn cuốn sách khác, người mua sách khó tìm ra. Còn mình rao trên internet, thì độc giả thấy ngay, và họ muốn mua thì cứ email cho tác giả, khi nhận được sách, thì họ trả tiền. Có người hỏi tôi, nếu độc giả nào đó, cố tình quên trả tiền thì sao? Tôi nghĩ là không sao cả. Tôi chưa bị mất bao giờ, và tôi tin rằng, những người hỏi mua sách, thì cũng toàn là "tao nhân mặc khách", đâu có vì một ít tiền sách mà họ làm điều không đúng với lòng họ. Nhưng nếu có ai đó, vì quá muốn đọc sách, mà không có khả năng trả tiền, thì cũng xứng đáng được tặng không. Có vài ông bạn văn của tôi nói rằng, sách tặng không quý, nên thường bị vất lăn lóc, không đọc. Sách mua thì quý hơn, nên bỏ thì giờ đọc vì tiếc tiền. Bởi vậy, chỉ tặng sách cho những người mà mình không thể không tặng mà thôi. Khi có bạn bè in sách mà không tặng cho tôi, thì tôi cũng thông cảm, vì nếu họ phải tặng cho tất cả bạn bè, thì sách in không đủ mà tặng, phải in thêm, và còn tốn thêm tiền tem gởi đi nữa. Phần tôi, ít dám tặng sách, vì khi nhận sách, thì người ta tưởng mình ép họ mua, hoặc ép họ ủng hộ ấn phí. Vơi đi cái tình xã giao bình thường, uổng.

Luân: *Anh đã xuất bản bao nhiêu cuốn, có cuốn nào đã bán hết và nếu bạn tôi muốn mua thì mua ở đâu?*

Tràm: Xuất bàn được 4 cuốn. Cuốn thứ nhất là "Triết Lý Củ Khoai" đã tái bản một lần, và còn lại chừng 15%. Cuốn thứ hai là "Rong Chơi Ngày Tháng" xem như đã hết. Có lẽ sẽ tái bản. Cuốn thứ ba là "Hương Tóc Cố Nhân" còn chừng 20%, cuốn thứ tư là "Vợ" xuất bản vào tháng 2 năm 2012, cũng còn chừng 35%. Nói về chuyện bán sách, nhiều ông bạn văn nghệ thúc dục tôi làm những buổi "ra mắt sách", để bán sách. Tôi rất sợ phải chường cái mặt mốc ra cho thiên hạ biết mình là cái lão khỉ gió nào. Để càng ít người biết tôi là Tràm Cà Mau thì tôi thấy thích hơn, và cảm thấy mình được thương hơn. Anh hỏi muốn mua sách thì mua ở đâu? Thì cứ gởi điện thư cho tôi về: tramcamau2003@yahoo.com, cho địa chỉ người mua, sách sẽ gởi theo bưu điện đến nhà. Khi nhận được sách mới trả tiền. Sách mua qua internet sẽ được hưởng giá đặc biệt. Mỗi cuốn 10 đô cộng bưu phí. (Giá in trên bìa sách là 15 đô).

Luân: *Anh có định xuất bản thêm sách nào mới trong thời gian sắp tới?*

Tràm: Có. Tôi định cho in thêm một vài cuốn nữa trong thời gian sắp tới. Nhưng để lơi lơi ra, cho khỏi mệt. Đi gởi sách cho độc giả, cũng vui vui. Nhưng gói sách, gởi sách, cũng mất thì giờ không ít. Già rồi, ham làm biếng.

Luân: *Khi làm website ltahcc.com, và liệt kê các bài theo tên tác giả, tôi mới biết anh là một trong các cây viết đóng góp nhiều cho Lá Thư Ái Hữu Công Chánh. Đếm được hơn 50 bài dưới ba bút hiệu khác nhau, và bài Triết Lý Củ Khoai anh đóng góp cho LTAHCC số 31, năm 1985, ký tên Sông Đồng Nai, là bài đầu tiên của anh. Bài này các bạn tôi đọc rất thích thú, một phần là cái tựa đề mộc mạc mà hấp dẫn, khi thấy thì khó mà lướt qua. Xin anh cho biết anh viết bài này năm nào, và tại sao anh đã chọn bút hiệu Sông Đồng Nai, rất hay mà lại đổi bút hiệu?*

Tràm: Tôi viết cho bài cho Lá Thư AHCC đều đều từ năm 1979, khi mới đến Mỹ, với năm bút hiệu khác nhau. Tôi viết đều, vì thấy cần ủng hộ tinh thần cho Lá Thư, vì nó đã mang lại cho

tôi nhiều tin tức rất có ích lợi thiết thực khi còn chân ướt chân ráo trên đất khách quê người. Và khi đọc lá thư, tôi thấy mình như được gần gũi với anh em đồng nghiệp, bạn bè cũ, trong lòng ấm lại và được an ủi. Cái ích lợi đầu tiên và thiết thực nhất, là thấy anh em Công Chánh mình đa số đều có thể trở lại nghề cũ, thì mình cũng có thể theo bước chân khai phá của anh em đi trước mà tiến tới. Hồi mới đến Mỹ, có ông bạn khuyên tôi vào học chương trình "CETA" mấy tháng, ra làm thợ cho mau. Tôi nói rằng đang tìm công việc kỹ thuật, vì anh em đồng nghiệp của tôi, nhiều người đã trở lại nghề cũ. Ông nầy mắng tôi như tát nước, nói là các ông bạn đó nói dóc, đừng tin, vì kỹ thuật của Mỹ, khác hẳn với kỹ thuật ở Việt Nam. Có người khác, khuyên tôi học lóm vài ba trang sách về điện tử, rồi xin đi làm cán sự điện tử, cũng không khó lắm đâu. Nhờ anh em Công Chánh khuyên tôi rằng, đừng có bỏ cái sở trường mà nắm cái sở đoản. Lời khuyên đó rất quý báu. Cũng nhờ có Lá Thư AHCC mà tôi liên lạc được nhiều anh em bạn Công Chánh cũ, và cũng do đó, mà kiếm ra việc làm, và thay đổi việc làm cho đến khi về hưu. Tôi hay đổi bút hiệu là vì không muốn anh em thấy trên lá thư có một người viết quá nhiều. Những năm về sau, khi đã có nhiều người khác đóng góp bài vở, tôi thấy nên để dành giấy đăng bài các anh em đó, hầu thay đổi không khí. Chỉ khi nào ban phụ trách Lá Thư có lời kêu trực tiếp, tôi mới gởi bài.

Luân: *Cám ơn anh đã bỏ thì giờ chia sẻ những cảm nghĩ của anh, chúc anh dồi dào sức khỏe trong những năm tới để có thể sáng tác thêm nhiều nữa. Thay mặt cho các độc giả của Lá Thư AHCC xin cám ơn sự đóng góp liên tục của anh trong hơn ba mươi năm qua.*

Nguyễn Văn Luân phỏng vấn.

Vài Hình Ảnh Đón Tiếp
A/C AH Lê Triệu Đẩu.

Nhân dịp Anh Chị AH Lê Triệu Đẩu qua thăm Nam CA, Anh Chị Lê Nghiêm Hùng đã tổ chức buổi tiệc để đón tiếp A/C Đẩu tại nhà hàng Seafood Paradise ngày 26 tháng 2-2013.

Anh Đẩu ngồi thứ nhất từ bên phải, Chị Đẩu ngồi thứ 7 từ bên phải.

Sau bữa tiệc thì trời trở tối, A/C Hùng lại cho chúng tôi một chuyến du lịch kỳ thú:

DU NGUYỆT ĐIỆN